Examenul de bacalaureat național 2016
Proba E. c)
Istorie

Varianta 8

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocaţională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activităţi extraşcolare, pedagog şcolar; - profil teologic, toate specializările.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I.TÉMA (30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné úryvky:

A. „Požiadavky Divanov ad-hoc nneboli len čiastočne splnené. Turecko, Rakúsko a Anglicko boli proti vzniku rumunského štátu: Istanbul a Londýn, zainteresované zachovať celistvosť Osmanskej ríše, ho pokladali za prvý krok k nezávislosti moldo-vlachov a Viedeň sa zasa bála reakcie Rumunov z Habsburskej ríše. Parížska konferencia (1858) rozhodla ,aby kniežatstvá zostali separátnymi politickými entitami, majúc každé z ních vlastného panovníka, zhromaždenie, ale predsa aby sa menovali Spojenými kniežatstvami Moldavy a Valašska *(Principatele Unite ale Moldovei şi Ţării Româneşti).*Jedinými spoločnými inštitúciami zostali iba Najvyšší súd a Centrálna komísia so sídlom vo Focşani, aby mohli vypracovať spoločné zákony.

Na opozíciu europských veľmocí ,Rumuni z kniežatstiev odpovedali, veľmi zodpovedným politickým počínaním. Pretože Parížska dohoda nezakazovala doslovne zvolenie tej istej osoby za panovníka v oboch kniežatstvách , unionisti zvolili za moldavského panovníka,plukovníka Alexandru Ioan Cuza (5 január 1859), a potom aj za valašského (24 január 1859). Dvojité zvolenie Cuzu malo dvojitý význam: v prvom rade tak ako tvrdil i N.Iorga bolo prejavom «systému už hotovej veci, tento prvok originality, bol vytvorený Rumunmi»;a po druhé ono umožnilo založiť moderný rumunský štát.”

(F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

B. „Dvojitá voľba Cuzu mala rôzne ohlasi u garantných veľmocí, pretože sa začali znovu preberať záležitosti, čo predtým zatienili proces redigovania Parížskej dohody (1858). Vo Viedni, rozhodnutia moldavských a valašských zhromaždení, boli nazývané ako revolučné, pretože rakúske autority aj naďalej pokladali každú formu zjednocovania ako prekážku pre ich politický a ekonomický vplyv na dolnom Dunaji *(Dunărea)* a ako posmeľovanie odstredivých síl medzi Rumunmi z Transylvánie a Bukoviny *(Transilvania şi Bucovina).* Dokonca plánovali aj vojenskú intervenciu. Francúzsko zasa zostávalo neochvejne na strane unionistov. Cieľom Napoleona III. bolo rozširovať francúzsky vplyv do krajiny s románskou kultúrou, vplyv, ktorý mohol zabrániť prístup Ruska do Stredozemného mora a odraziť rakúske záujmy iným smerom. Rusko podporovalo zjednotenie, vidiac v ňom možnosť oslabenia Rakúska a Pruska, ale najmä možnosť nadviazať bližšie vzťahy s Francúzskom. Sardinia a Prusko boli ochotné schvaľovať zjednotenie , presadzujúc tak svoje vlastné ciele v Taliansku, rešpektíve v Nemecku. Veľká Británia bola váhavá [...] Nakoniec všetky veľmoci súhlasili aby sa stretli v Paríži, aby prediskutovali reakcie na hotovú vec, pred ktorú ich dostali rumunskí aktéri. ”

(K. Hitchins, *Românii 1774-1866*)

Opierajúc sa o tieto úryvky, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte jednu garantnú veľmoc, spomenutú v úryvku **B**. **2 body**
2. Upresnite za pomoci úryvku **A**,jednu informáciu o Parížskej konferencii. **2 body**
3. Uveďte dve rumunské kniežatstvá, spomenuté v úryvku **A**, ako i **B.** **6 bodov**
4. Napíšte písmeno zodpovedajúce úryvku, v ktorom sa tvrdí,že činnosť unionistov viedla k utvoreniu moderného rumunského štátu. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina – následok, medzi dvoma informáciami z úryvku **B**, upresniac úlohu každej z ních (*príčina*, rešpektíve *následok*). **7 bodov**
6. Opíšte jednu vnútropolitickú a jednu zahraničnopolitickú udalosť, z druhej polovice 19.storočia, ktoré prispeli k rozvoju moderného rumunského štátu. **6 bodov**
7. Uveďte jednu konštantu v priebehu historických udalostí, na ktorých sa zúčastní Rumunsko(*România)v* rámci medzinárodných vzťahov ,začiatkom 20.storočia. **4 body**

II.TÉMA **(30 bodov)**

Pozorne prečítajte nasledovný úryvok:

„Maramureș bol rumunským územím na severe Transylvánie*(Transilvania),*ktoré susedilo s Moldovou a ktorému hrozilo, že bude pričlenené uhorskému kráľovstvu […] organizované ako vojvodstvo. Tunajšie rumunské inštitúcie ,ešte fungovali. Takým bolo zhromaždenie všetkých kniežat z územia – miestni ryumunskí feudáli – ktoré sa obdobne zvolávalo, aby riešilo bežné problémi a volilo vojvodu. […]

Uhorský vplyv za východnými Karpatami*(Carpați)* bol v nebezpečí pre nespokojnosť a povstania Rumunov, ako i nátlaku Poľska […]. Preto uhorský kráľ vybral spomedzi marmarošských Rumunov […] jedno miestne knieža šľachtického stavu,pod menom Dragoș, ktorého poslal do Moldovy […] aby si získal miestne obyvateľstvo a viedol krajinu v mene uhorského kráľa. Dragoș, tej istej národnosti ako miestne obyvateľstvo, bol akceptovaný ako vojvoda v jednej časti Moldovy […]. Aj tak, tamojší Rumuni zostávali nespokojní s uhorskou nadvládou […]. Túto situáciu využije iný marmarošský vojvoda, a to . On bol vojvodom vo svojej krajine, teda Maramureși, ale patril do skupiny nespokojných s uhorskou nadvládou. Bogdan povstal v Maramureși, kde sa mu podarí odporovať až dve desaťročia(1342-1362), a potom so svojou družinou sto až dvesto verných spojencov prejde hory, do Moldovy. Tu […] vyženie potomkov a prívržencov Dragoșa a vyhlási nezávislosť Moldovy voči Uhorsku. Tak vzniká už druhý rumunský nezávislý štátik […]. Uhorský kráľ, syn Basarabom porazeného kráľa pri Posada, posiela trestnú výpravu proti Bogdanovi, v roku 1365, ale Rumun zvíťazí, upevniac medzinárodné postavenie svojej krajiny. Bogdan je uznávaný ako «veľkovojvoda» aj ostatnými miestnými vodcami. Jeho následník, Roman I, po roku 1390, sa nazýval panovníkom a «jediným a veľkým vládcom» Moldovy «od hôr až po more».”

(I. A. Pop, *Istoria românilor*)

Opierajúc sa o tento úryvok, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte knieža, šľachtického stavu,spomínané v úryvku. **2 body**
2. Upresnite storočie, na ktoré sa vzťahuje úryvok . **2 body**
3. Menujte historické územia, spomínané v úryvku. **6 bodov**
4. Uveďte za pomoci úryvku, dve informácie o inštitúcii rumunských feudálov. **6 bodov**
5. Na základe úryvku, uveďte jeden náhľad na Bogdanove skutky , podporiac ho dvoma informáciami z textu. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti, výrok podľa ktorého Rumuni sa svojimi diplomatickými akciami implikujú do medzinárodných vzťahov v 15.storočí. (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek čo vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie). **4 body**

III.TÉMA **(30 bodov)**

Vypracujte na asi dvoch stranách, esej o vývoji Rumunska (*România)*, berúc do ohľadu:

- uviesť dve príčiny prijatia ústavy z roku 1948;
- upresniť ústavu z obdobia stalinizmu, ktorá bola prijatá v Rumunsku(*România)*, v druhej polovici 20. storočia a uviesť aj jej dve charakteristiky ;
- opísať jednu charakteristiku ústavy prijatej v období nacionálneho komunizmu;
- vyjadrenie náhľadu na vývoj Rumunska(*România)*, koncom 20.storočia, podporiac ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie**(opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, čo vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie) rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do rozpätia dvoch strán.